

KRONIKA

OBCE JAROMĚŘIC

Tento druhý díl kroniky obce Jaroměřic ob-
sahuje 340 stran, číslovanych od 1 do
340. —

V Jaroměřicích 6. května 1941.

Ing. Mackerle
kronikář

Fr. Dosedla
starosta

Druhý díl kroniky jaroměřické do-
dane kuře svázal p. M. Volf, knihar a
knihkupec v Jevíčku

Výzdobu desek provedl p. Urbický z
Jaroměřic č. 293. podle návrhu Ing. arch.
Jar. Mackerle z Jevíčka.

První díl kroniky obce Jaroměřic byl podle nařízení min. školství a nar. osvěty (č. j. 129.247/40 - IV/4 ze dne 21. X. 1940) odevzdán okresnímu úřadu. Stalo se tak koncem listopadu 1940. Díl první obsahoval téměř dokončený zápis na rok 1939. - K roku 1937 (40 let státní reálky + Jevíčku) byl opatřen a dodatečně zapsán (za zápis pro rok 1938) seznam jaroměřických abiturientů jevíčské reálky. Při té příležitosti byl porizován i seznam abiturientů jiných středních škol, pokud pocházeli z Jaroměřic. Material byl téměř sebran, v kronice bylo pro něj vynecháno místo (za seznamem abiturientů jevíčských a před zápisem na rok 1939), ale zápis už nemohl být dokončen před odevzdáním kroniky. - Tento druhý díl počíná zápisem událostí r. 1940.

V Jaroměřicích v květnu 1941.

Rok 1940.

Zima byla dlouhá a pořádná. Mrzlo nepřetržitě od začátku roku až přes půli března, jen kolem 8. února byla sláha a 25. února a 12. března větší obleva. Největší mrazy: 11. ledna -25°C , 22. I. -27°C , 3. a 17. února -25°C , 2. března -10°C , 7. III. -8°C a ještě 18. III. -9°C . Země byla stále pod měhem, nejvíce ho napadlo 19-20. ledna, 12-15. února; 20. byla vánice, též mrázla doprava. Ještě 8. a 10. března mrazilo, a o velkonočních, 24. března, též poslední sněh. Dlouho byla senice. Polní zvířata chodila až do ledoviny, a mnoho jí pohynulo. V poli ji nikdo nekrmil. Mravy poškodily ovocné stromy. Nejvíce zmrzlo hrůšek, asi 30%, méně jabloní a švestek. - 24. března po 7. hod. večer byla polární záře na Z a J, dost vysoko nad obzorem. - Po krátkém oteplení po velkonočních trvá ještě občas nocní mravy až do 13. dubna. Polní práce počaly teprve po 10. dubnu, po 15. se oteplilo, a seti trvalo do konce dubna. V květnu častě deště, chladno, okolo zmrazlých mrazů mravy. Na začátku

Po-
i asi

a

května objevilo se mnoho chroustů. Obecní úřad dával za 1 kg chroustů 1K a vyplatil tak na 1.100K. Tuto částku později vybral od majitelů pozemků. Pozdější chladna v boji proti chroustům pomohla. - Brambory se sazeły do 24. května. Oximys už na podzim byly slabé a špatně přecházely dlouhou zimu. Část se musela zaorat, nejvíce zítů, a též značná část jetelin. - Nově se ve větším množství sel ten (muceně, asi 15 měric obhromedy) a něco slunečnic. Ale jejich semeno přišlo dost pozdě, a byly sazeny jen v menších množstvích, takže praktický výsledek byl nepatrný. - Začátkem června se oteplilo, 9. začala sněžit, na níž bylo dost pěkně až do konce měsíce. Od 10. července se ochladilo a ráno přišlo až do konce srpna. Obilí polehlo, část ječmene a ovesu porostla na stojato. 5. VIII. začaly žně. Bylo málo tepla a dost deště až do 26. srpna. Pak se oteplilo a pohoda trvala do 9. září. Až 7. září se vlezlo poslední obilí s pole. Otavy se umísily celkem dobře. Od polovice září do 10. října často prší. Seti je zas opožděno až přes svátek všech svatých. Po 15. říjnu se vyjas-

polní

práce

nílo, byly chladné noci, 26. a 27. napadl sníh, který ležel do 2. listopadu. V listopadu celkem mírná povětrnost, 5. prosince sněžilo, v polovici začala zima, mrazy dosáhly $15-20^{\circ}\text{C}$ a ke konci roku se zmírnily až skoro k obléhání.

Válka

a

nizne

do -

dávky

Rok 1940 byl rok válečný, třebaže se válka obyvatelů našich nedotýkala přímo. Nejvíce ranily události v Norsku (od 9. dubna), v Holandsku a Belgii (od 10. května) a pak červenou bojovou Francii. 10. června vstoupila do války Itálie, a od 28. října se sledovaly události v Řecku a Albánii. Dne 5. ledna byl odvozen koní. Z 60 předvedených uvaženo 28 schopných a z nich 6 hned rukovalo, 4. dubna další 4 koně. 14. října dodala obec 7 kusů hovězího dobytka, 30. listopadu 8 hovězího a 13 prasat.

Bramborů odvedli žarněři 330 q, kromě 11 vagonů, které odvezl do družstevního lihovaru v Biskupicích. Předpis pšenice a žita činil 298 q, z toho dodáno 240 q, ječmene dodáno na 420 q a ovesa 150 q.

Od 25. listopadu dodávali zemědělci všechno mléko do mlékárny ve Vel. Prátovicích a spotřebitelům (kromě jamozařů) se do-
váželo zpět mléko ošetřené a poněkud od-
tucněné. Zemědělci dostávali za 1 l doda-
ného mléka 150-170 Kupnyčů, platili 210 K.

V selkých lesích, které dříve patřily do jamo-
řického katastru, bylo nahaženo 850 m³
dřeva (dušního, brusného, kulatiny) pro rú-
ské hospodářství.

Za změněných poměrů se změnil pone-
kud i vnější vzhled obce. Živnosti a obelo-
dy byly označeny dvojjazyčně; také text
na desce pomníku padlých r. 1914-1918 byl
zakryt nátěrem (27. června). Jaroměřicům

Něm-
čina.

7. března bylo známo obci, že byl schválen
obecní rozpočet, který byl ke schválení podán
ostem až po novém roce. Přirážky činily k
daní činnosti 125%, k ostatním 400% (kro-
mě 13% na hostaré). Danová základna obce se
zmenšila znatelně tím, že lesy se oetly za hra-
nicemi.

Rozpočet

V noci na nový rok, před 4. hod. ráno
vznikl požár v obecním hostinci a celý
obecní dům, kromě kacířského skladistě,

Pozár

ob.

kostin-

ce -

učitelé

jednam

o nad-

stavbu.

vyhořel (asi 500 m² podorysu). Pozár byl zpozorován blízko vrat na západ v palivovém dříví, ale příčina se nenašla. Tu vznikla myšlenka postavit obecní dům na poschodí, aby se opatřily místnosti pro nejmeněhavější potřeby. Myšlenky se ujal N. S. za vedení místního vedoucího M. Hlouška. Když dne 14. ledna na schůzce v místnosti lána přítomní členové N. S. slíbili pomoci (v práci, penězích, pota-ích), byl návrh podán obecnímu úřadu. 18. ledna obecní rada a 20. ledna obecní zastupitelstvo návrh přijalo, ovšem s nadějí na slíbenou pomoc, neboť obecní rozpočet sám by celý náklad těžko snášel. To už byly k dispozici načrtly staviteli Frant. Mackerle z Jaroměřic a Ing arch. Jar. Mackerle z Jevíčka, kteří je bezplatně zhotovili. Definitivní projekt zadán firmě Ing K. Mackerle a Ing Jar. Mackerle, z Jevíčka, jejíž náčrt lépe vyhovoval kladeným požadavkům. Dne 8. února jel starosta Fr. Dosedla a M. Hloušek v doprovodu okr. vedoucího N. S. Rašku na okresní úřad do Borkovic, aby informace o celé záležitosti podali a také získali.

Se schváleným obecním rozpočtem byla schvále-
na i úhrada na stavbu. Dne 3. dubna se ko-
nala stavební komise od okr. úřadu na na zá-
kladě ní byla stavba povolena. Aby se přiblížila
pomoc mohla odpracovat, a aby si obec mo-
hla sama opatřit stav. materiál, bylo usnese-
no, zadat stavbu deště. K soutěži vyzvání:
místní stav. Fr. Macherle, ~~pro~~ dále Ing. Karel
a Ing. Jar. Macherle z Jevíčka a V. Marek z Vel.
Opatovic. Místní starosta nabídky nepodal. Dne
7. dubna obec zastupitelstvo zadalo stavbu
firmě Ing. K. Macherle a Ing. Jar. Macherle v Jevíčku.
Dne 20. dubna Fr. Macherle z Jaroměřem podal
rekurs proti zadání. Byl ochoten jej odvolat, bu-
de-li mu zadána tesárenská práce. Zařezitost
se chtěla nějak neúředně provnat, o co se pokou-
šel M. Hloušek (s vědomím Ing. Kar. Macherle).
Jednání nic nevedlo k cíli, ale 26. dubna byl 'Zadání'
rekurs odvolán. 27. května se počalo pracovat.
13. června označeno obci, že na stavbu byl po-
volen kontingent železa, 60 q. To množství hlad-
kel vyřízení kontingentu měl v Brně na starosti
člen výboru N. L. Frant. Podléhl. I jiného mate-
riálu, dřeva a cihel, (musely se vozit z Jevíčka),
nebylo nadbytek, ale stavba přece nutným

stavby

tempem pokračovala nepřetržitě, v listopadu se dostala pod střechu, začátkem prosince dána do provozu část hostinských místností (kuchyně a přetníčka,) a před svátky vánočními se do obecního domu vrátil i obecní úřad.

Požár kromě střechy z části zničil a částečně poškodil i stropy nad obecním úřadem a hostincem. Během stavby se rozbořila se nově postavená část budovy u pihnice, v části u potoka, která byla novější a zachovalější, se provedly jen potřebné úpravy.

Orga-
nisace

Popud ke stavbě nevysel z řad obecního zastupitelstva, a k vedení stavby byl ustanoven z člena N.S. výbor, jemuž měl pro ob. zastupitelstvo důležitá rozhodnutí připravit a pak je provádět. Členy stavebního výboru byly: 1.) Tom. Luján, předseda, 2.) Fr. Medrlik, před. měst. rady, jednatel, 3.) Škani na Mel., 4.) Schneider Lud., 5.) Dračka Stan., 6.) Hradina Fr. člen ob. zast., 7.) Hloušek M., učitel, redome N.S., 8.) Krapáček Fr., člen ob. rady, 9.) Vávrový J., ob. zohladník, 10.) Ing. Jan Macherle, 11.) M. Gloe, 12.) Rímsky Stan., 13.) Karafiát Fr., člen ob. rady a 14. Hloušek

Frant., klempíř. Členi až do 12.) se sdružili dost účastnili, ale i tu později účast slábla. Obecní hostinec byl čas nouzově v bytě hostinského, ob. úřad se odstěhoval nouzově do výměny u Jos. Zoubka č. 14. Schůze zastupitelstva se konaly v čekárně v občanské záložně.

Druhý námetek starostů, J. B. Schneider, se vzdal členství v zastupitelstvu a se fin. komisí, což odůvodnil stářím. Obecní zastupitelstvo tuto resignaci nepřijalo, takže členství J. B. Schneidera v uvedených sborech trvalo dál. (ob. zast. 30. března.)

Platy obecním funkcionářům a zaměstnancům byly na jejich žádost upraveny. Obecnímu starostovi zvýšena odměna z dohodných 400K na 1.000K (ob. zastup. dne 20. ledna 1940), pokladníkovi z 600 na 1.000K (zastupitelstvo dne 5. října 1940). Obecnímu sluhovi, jenž kromě nejrůznějších naturálních prožitků dostával okrouhle 5K denně, zvýšena odměna na 15K; obecnímu tajemníkovi přiznáno o 50% víc, to je 8.400K ročně místo dohodných 5.600K (ob. zast. 30. III.)

Na rasoboraci agendu byli obecnímu úřadu přiděleni členi bývalé finanční stráže. A

Obecní

úřad

to: recipient Weiss Jaroslav od ledna do 1. července a znovu od 22. října, vrchní resp. Putner Oswald od 22. března, resp. Ladílek od 1. července do 22. října a resp. Šatava Jos. od 1. října.

celní

hranice

školy

obecná

měst-

šauská

30. září zanikla celní hranice mezi Německem a Protektorátem. Zdejší celní úřad a oddělení pohraniční finanční stráž byly následkem toho zrušeny.

Na školách trvalo vyučování po mateřských vánočních do 4. února, pak bylo prázdné do 4. března.

Po prázdninách chodilo do obecní školy 107 chlapců a 89 dívek v 7 třídách (pobočky při 2. a 5. třídě). Ve sboru učitelském nebylo změn.

Na městance bylo celkem 150 dětí v 6 třídách, z čehož byly 2 pobočky. Po prázdninách odešla z učitelského sboru uč. dom. nauk L. Navrátilová a na její místo ustanovena uč. Hermína Wondrová z Plech-tince. V obecním úřadě byla jedna třída. Po vyhoření obecního domu musela být nejmenší třída umístěna v nové škole v byr. bytě učitelov, a po prázdninách, kdy

jedna pobočka přibyla, jedna třída se stří-
dala (letací třída).

Zarūzemí bývalé školy v Chornicích,
jejich část byla v Jaroměřicích, se muselo
vrátit. Právě před poutí se odvezlo di-
lem na nádraží (s učením do Mor. Tré-
kove) a dílem do Slatin. Protože nové
zarūzemí se nemohlo hned koupit, ředitel-
ství školy zatím vypůjčilo lavice v okolí,
něco v Úsobně, v Uhřicích, Opatovicích a
v obecně v Jaroměřicích.

Příběhem roku se hrála divadla:

17. února „Otec“ od M. Jiráčka (hrálo M. Š.
z Úsobna), 10. března „Kříž na křížovat-
ce“ od Jos. Kubičky (jedn. Orel), 24. března
„Pepička z malé hospůdky“ od Branaldy R.
(osvětová komise a M. Š.), 24. listopadu „Ta
naše chaloupka česká“ (jedn. Orel).

Divadlo

V červenci byla v obci divadelní společnost
ředitelky L. Stehlíkové, která hrála řadu
představení. Všechna divadla byla v sále
u Bleierů a bývala dobře navštívena.

Kino Sokol předvedlo celkem 59 filmů,
z toho 26 českých.

kino

Taneční zábavy, které následkem války by-

zábrany by zachráněny, byly povoleny až na samý konec roku.

Knihovna Obecní knihovna měla 1066 knih po vyřazení 144. Vypůjčovalo si 135 osob a bylo celkem 2290 vypůjček. Za půjčení knihy se vybíralo jako jina léta po 10 haléřích, což vyneslo celkem 260 K.

Ústřední

výbor

N.S.

Dne 7. února byl jmenován členem ústředního výboru N. S. p. Frant. Podleš, stavební dělník z Jaroměřic, č. 259. Následující den, (děl právě v Praze,) 8. února, složil slib vedoucímu N. S. Jos. Koberkovi a 1. března byl společně s ostatními přijat prezidentem E. Háchou. Pracoval v komisích: dělnické, četorychové, zemědělské a živnostenské. Členství jeho zaniklo 19. června, když byla ukončena činnost tehdejšího výboru N. S.

Farar

Dosavadní farář P. Jos. Kucharík asi po rozličném působení opustil Jaroměřice. Za administrátora ustanoven P. Jiří Volný, nastoupil 25. IX., naposled kaplanoval v Jesenci. Narodil se 22. července 1909 v Brníšperku.

15. srpna zemřel Ladislav Vymětal. Narodil se 13. srpna 1895 v č. 38. Vystudoval

gymnasium v Kroměříži, kde r. 1914 maturoval. Pak byl zapsán v letech 1914-19 na universitě ve Freiburgu ve Švýcarsku na fakultě ~~filoso-~~theologické, později i na filosofii. Roku 1920 se dal zapsat na filosofické fakultě university pražské. Vyznal se dobře v jazyku francouzském a anglickém a záhy po návratě začal vyučovat na pražské škole řeči „The english Institut.“ Již r. 1922 zpracoval učebnou látku do lekcí, z nichž po dalším zdokona-
lování vznikly tři učebnice angličtiny: „A Test-book of modern English“, „A New English Test-book“ a „Stručná mluvnice angličtiny“. Dobrou znalost angličtiny užil kromě toho k překladům do češtiny. První překlad byl: Thomas Hardy: Rodákův návrat; z řady dalších jsou nejvýznamnější: James Joyce: Odysseus, Charlie Chaplin: Hura do Evropy, Swift: Guliiverovy cesty, Aldington: Zemřel hrdina, Dickens: Oliver Twist, a třídilý román H. Allen: Anthony Adverse, poslední společně s dr. Jedličkou. - Angličtině se věnoval úplně, takže upustil od formálního dokončení univerzitních studií. Zemřel po nedlouhé, rdeční chorobě v

†
Lad.
Vymětal

čís. 38. a je pochován v Jaroměřicích.

+
P. Ant.
Dosedla

Dne 27. provincie zemřel P. Ant. Dosedla, arc. rada, čestný kanovník a farář v Třebeticích. Naroděn 1. září 1868 v Jaroměřicích v č. 1. a pochován byl na Hostýně 30. provincie.

Hospo-
dářské

po-
měry

Zaměstnanost dělnictva byla dob-
rá, hodně jich našlo vydělek na autostrá-
dě. Zemědělci si kupovali hospodář-
ské stroje víc jak jiná léta. Svobodnému
vývinu stavebního ruchu překážely dů-
sledky válečného hospodářství - zeleo se
volně neprodávalo, a ani uhlí (na pá-
lení cihel) nebylo v libovolném množství.
Kromě obecního domu se k podzimní po-
řádku stavět obytný dům p. Fr. Greifa č. 338.
(mexi Pilon a přehním mlynem.) Z ja-
ra se starší práce zdrazely dlouhou zimou -
i na autostrádě se počalo pracovat až po
velkonocích.

Popu-
lace

Během roku se v obci narodilo 46
dětí (podle farmí kroniky) a zemřelých by-
lo 28 (podle ob. úmrtího protokolu). Koncem
roku bylo v obci okrouhle 2100 obyvatelů.
(Z toho 6 rodin německých, pravidlem muži Němci.)

Ve snaze o stanovení hranic obecního „pří-
hodu“ podarilo se obecnímu hospodářovi a
náměstkoví B. Schneiderovi, ze sousedů po-
depsali prohlášení, v němž souhlasí s
vyměřením hranic, které by provedl Ing. J.
Macherle. Když se tak 30. dubna a 1. květ-
na stalo, a 9. května byli sousedé pozvá-
ni na místo, (obec zastupovali B. Schnei-
der a V. Dír,) nemínili hranici uznat
a většinou žádali, aby star dosavadní
byl ponechán do zcelování, jež prý v
krátku bude, a pak přijde obec ke svému,
neboť i oni budou chtít jen své. V tom
smyslu bylo později sepsáno prohlášení,
které nám B. Schneider odevzdal obecní-
mu starostovi, aby zaručil opatřením pod-
pisů, a od té chvíle se už nestalo nic.

Také spor s Jevíčkem o hranice u
chaloupky byl v klidu.

Dne 29. a 30. června byla v místnostech
u Hrudu (v měst. škole) výstava květin,
pořádaná M. N. S. a okrasovacíím spolkem.
Leželo se tu různé rozmanitých květin a keří, v
jároměřicích domačnostech pěstovaných.
I návštěvníků přišel značný počet a byli spo-
kojeni.

Obecní
příhoda

Výstava

květin

Poutě

O pouti svato dušim' při dobrém počasí bylo sice méně poutníků a kramářů, ale hojně lidí z okolí.

Těloc-
vičné

spolky

Tělesná cvičení v tělovýchovných spolcích poněkud oslábla - i v sokole, kde se snažili udržet normální chod. Věřimých nystoupení nebylo. Poměrně normální činnost byla ve L.K. Jaroměřice, na jehož fotbalových zápasech na Kalvarii bylo někdy dost živo (jáko 1. IX. na zápase se Svítávkou, kdy musel být po hře chráněn soudce před některými diváky.)

Maturanti

Na jevištské reálce maturovali před prázdninami: Hekele Jos č. 235 a Medníková Ludmila t.č. č. 84.

Pamat-
ný

kámen

U palímy (č. 31.) stál t. zv. památný kámen, pískovcový kvádr asi 70 cm vysoký, na jehož přední stěně bylo v reliéfu zobrazeno poprsí jakéhosi rytíře v brnění. Kámen byl těsně u cesty, trpěl blátem i mechanickými nárazy. Levá spánková část hlavy byla už mrtvá. Kámen byl z původního místa vyveden, ještě po sněhu dopraven do parčíku u pomníčku

padlých. Tam byl v létě postaven na nízký betonový základ, scistěn a natřen konzervačním nátěrem. Práci provedl Okrašlovací spolek matkadem asi 200 Kč, což uhradil Svaz okrašlovacích spolků v Praze. Kdo reliéf zobrazuje, o tom se neví nic určitého. Je o něm zmínka i v Mor. vlastivědě. Ani při přenesení kamene se na něm nenášel žádný nápis.